

Posudek oponenta disertační práce

Mgr. Petr Vrzáček – Kvalita řízení poskytovatelů sociálních služeb. *Teorie organizace spolků a ústavů*

Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií

Vedoucí práce: Prof. Walter A. Lorenz, Ph.D., MA, CQSW

Předložená disertační práce je věnována řízení sociální práce a vztahem mezi jeho kvalitou a kvalitou poskytovaných sociálních služeb. Jejím účelem je, dle autora, přispět k rozvoji hlubšího průřezového pohledu na praxi a teorii sociální práce soustředěním se na organizační perspektivu. Hned v úvodu je třeba konstatovat, že tento účel, a tím i cíl celé práce, byl naplněn. Jak teoretická, tak metodologická úroveň práce je plně dostačující vzhledem k požadavkům na tento typ kvalifikačních prací.

Zvolené téma je bezesporu jak aktuální, tak atraktivní. Je to dáno tím, že sociální práce v současné době prožívá dosti dynamický rozvoj, který byl před několika lety akcelerován pandemií Covidu a v současné době je ještě dále posilován pro některé sociální skupiny neutěšenou ekonomickou situací. Autor se soustředil na organizace občanského sektoru, které jsou financované především z veřejných rozpočtů, jejichž napjatá podoba vyžaduje určitou podobu úspor, zasahující i tyto organizace. Nechtějí-li (a to jistě nechtějí!) omezit rozsah služeb, musí úspor dosáhnout jinými způsoby a toho lze dosáhnout na prvním místě zkvalitněním svého řízení.

Práci lze zhruba rozdělit na dvě části. V první se autor věnuje interakci právního a organizačního kontextu sociálních služeb a teoriím organizace, těžištěm druhé části je výzkum kvality řízení v organizacích. Jakkoliv nejsem příznivcem rozdělování kvalifikačních prací (na jakékoli úrovni) na tzv. teoretickou a empirickou část, musím uznat, že v tomto případě je takové rozdělení funkční a smysluplné.

První část práce je rozdělena do dvou tematických celků. V prvním se autor věnuje interakci právního a organizačního kontextu sociálních služeb a tato část tak fakticky plní funkci vstupních metodologických předpokladů. Pozornost je věnována vytváření standardů kvality řízení poskytovatelů sociálních služeb a faktorům, které do tohoto procesu vstupují. Poněkud mě zarazilo tvrzení, že „sociální práce je interakcí, jíž se účastní slabí jedinci“ (s.25). V jiných částech práce autor pojem „slabí“ dává v daném kontextu do uvozovek, což je v pořádku. Bez nich je ovšem takové tvrzení diskutabilní a záleželo by na tom, jak by byl tento pojem operacionalizován. Jeden z aktérů může (ale nemusí!) být takto označen, všechny aktéry takto označit ovšem rozhodně nelze.

Druhý tematický celek první části práce je věnován teoriím organizace, okolnostem jejich vzniku a hlavním představitelům. Autor prokázal znalost těchto teorií, a zejména schopnost jejich aplikace na oblast sociální práce. Zvolil k tomu sociologický přístup, což mu umožnilo zasadit zmíněné teorie do hlavních sociologických konceptů (strukturálního funkcionalismu a symbolického interakcionismu). Součástí této části práce je také konceptualizace pojmu dobré řízení, která následně vstupuje do části věnované vlastnímu šetření. Určitým můstkem k této třetí části je zařazení kapitoly o organizacích občanského sektoru a dimenzích jejich vzniku a následném fungování.

Třetí částí práce je vlastní šetření, jehož cílem bylo ukázat, co je kvalitní řízení a jakou podobu má u poskytovatelů registrovaných sociálních služeb. V něm autor využil materiály vzniklé v rámci každoroční soutěže Neziskovka roku, kterou od roku 2013 pořádá Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS), s níž autor úzce spolupracuje. Pro potřeby analýzy shromáždil zmíněné materiály od 14 organizací, které byly v letech 2015-2019 v této soutěži úspěšné.

Podle 12 zvolených kritérií pak tyto organizace analyzoval a srovnával s výše zmíněným konceptem dobrého řízení. Je třeba ocenit vynaložené úsilí, výsledná analýza je bezpochyby přínosem pro řízení sociální práce, a to jak po stránce teoretické, tak aplikační. Jako přesvědčený empirik musím ocenit také zdravý nadhled autora nad prezentovanými teoretickými postupy, který vyjádřil v závěru práce tezí, že „žádná teoretická pozice nikdy nepokrývá a nevysvětluje celou „realitu“ kvůli její složitosti a jejím neustálým dynamickým změnám.“

Práci, jak jsem již naznačil, hodnotím jako velmi dobrou, prokazující předpoklady autora k samostatné tvořivé vědecké činnosti a proto doporučuji udělení titulu Ph.D.

4. 11. 2023

Doc. PhDr. Pavel Kuchař, CSc